

דאר, מה מיום?

ליון-אפשטיין 5

אתרי אהרן איזנברג — ליון-אפשטיין.
אביה של „מנוחה ונחלה“ ומיסדה של פני
המושבות ביהדות, רחובות, הלך לעולמו בנותיים
הרחוקה.

אכן, נזרה נגזרה מלמעלה על חרובי-
ת י הגדול למית בנכר, במרחקים, בשעה שנמר
את חשבונותיו עם אמריקה והתעתד לזיז לאי
ע"ם להשתקע בה.

זהו גורלם המר של טובי עסקינו, שהקריבו
את תוהם בשביל הארץ, למות בנכר: ברזיל,
שינגן, בלקינה, ליון-אפשטיין.

לא ברשימה קצרה זו אפשר לספר הערכה
שלמה ומקיפה על פעולותיו הכבירות של אליהו
זאב הלוי, וגם ספר זכרונותיו, שהופיע בזמן האחר-
היך בארבע מאות דפיו, לא הספיק לספר בשלמות
את פרשת גדולתו וחן ערכו של האיש היקר והר-
גילי בבית זה.

בן כ"ח. שנה היה בכואו בפעם הראשונה
לא"י בשליחות קבוצה בחו"ל לקנות בשבילה קרקע
ולא לשוב בלי „קושאן“ בכיסו.

יחיאל מיכל פינס יען, ליון-אפשטיין נדל
את האגודה, ר' יעקב ברודא ויהושע דונדיקוב
מקוב היו הפיננסיסטים, איזנברג עזר, סרדכי
ליובמן מדר, יהושע חנקין השיג את הקושאנים —
וכן נקנתה דו ר אן מידי האפנדי, בין רא-
שית ארץ אל-הנין ועלון, ונעשתה ל„מנוחה
וגילה“.

במה עמל וכמה טורח, במח לילות-נדודים
ויסי-אלטלים עברו עליו ועל חבריו להפך
את סדר השמחה לאחת המושבות היותר פוריות
והיותר זביות בארצנו.

רחובות היא „מעשה ידיו“, הוא נטע את
הריה ועמקיה הוא בנה את בתיה ועזר להפכה
מסחר שוממה לזן עדי.

ואולם עמו של ליון-אפשטיין קשור לא רק
כג א ו ל ו ק ע כ י א מ נ מ בפעלים
כבירים אלה ודביו בארץ ובהו"ל לטובת
הארץ.

נסינו הרב, שכלו הטוב, עינו הצופיה למר-
הם, כשדונותיו הנעלים „לבו החם זועד“, מוהו
החריף ועל כלם מונו הטוב ואפיו ה א צ י ל —
כל אלה הכשירוהו להיות אחד מטובי העסקנים
חצבוריים שלנו, העסקן בח"א היריעת.

היש מפעל חשוב בא"י, שהוא לא היה מרא-
שי פעליו? היש מוסד גדול וחשוב בארץ,
שנוו לא היה מראשי עוזריו?

הוא הוא, שהשפיע על הבארון לפתח את
„הכרסל-וזמרחי“ ברשויו למבירת יינות א"י,
שהתגזל זמן רב על ידי חברו הותיק זאב גלוסקין
יבדל לחיים.

הוא הוא, שעזב את מקומו ברחובות אחר
בתי ונדד למרחקים לפתח שוק ליינות א"י בא-
מריקה.

גם בימי המלחמה העולמית, ארגן באמריקה
את הזעף הזמנני הציוני לאוסף כספים לשם הצלת
הישוב בא"י. ומיד אחר הכיבוש הופיע באניה
הראשונה בראש קבוצת „הדסה“, 40 רופאים וא-
היות, להביא רפואת-הגוף ורפואת-הנפש לארץ
הרועה והסחופה.

הוא נמנה גם מטעם ציוני אמריקה להיות
הסגן של ועד-הצעירים, ובכנידו השרוב ותגורת
המשקד למתניו נהל ביד רמה כמצביא אמתי ובה-
ריצות רבה את כל עניני הישוב. למעשה היה
או „ראש הזורה“ של ההסת" הציונית בתל אביב,
ועל פיו נחתכו בפועל כל עניני הארץ בזמן ההוא.
בעל מיוחשים היה ליון-אפשטיין בשנותיו
ראחרונות, ובנמלו למשכב כפעם בפעם היה אולה
בידו האחת את הקרח על לבו החולה, וכידו השניה
נחורה כמות היה כותב וחולם על חשבונות,
הכחאות, מכתבים, תעודות למאות ולאליב,
מועד הצירים, מהדסה, ומשאר המוסדות, שעמדו
תחת הנחלתו והשגחתו.

וגם זוקני אירוניה מרה בחיי האיש היקר
הזה: הוא יצר את „מנוחה ונחלה“ לאחרים ולא
בשבילו. הוא לא ידע מנוחה לעולם והיה נודד,
כ"י סיו-בארצות רבות למסחר היינות של א"י.
ונחלה? — רבים מחבריו ועוזריו והבאים

אחריו באו אל ה נ ח ל ה וראו שכר לפעלם
הוא נשאר בלי נחלה ובלי נכסים בארץ.
שמו הטוב ומעשיו הטובים לגאולת הארץ,
היסוד מושבות בארץ, להחזקת מוסדות לאומיים,
תחית השפה העברית, לתגבורת הפרסטיזיה הי-
הודית, פעולות כבירות שכ"א מהן היא פנינה
כפתרות העבודה שלו — זוהי נ ח ל ה ו
ה י ח י ד ה.

ליון-אפשטיין מסמל תקופה שלמה ומזהירה
בתולדות הישוב. זהו פרק מיוחד בהסתוריה
שלנו.

במותו אברה לנו אישיות מצוינה, שאך
מע ט ו ת הן בישובנו בארץ.
כן מתפרדת והחבילה הותיקית שלנו.
וחבל.